

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA. KNAFLJEVA ULICA ŠTEV. 8. TELEFON 53-22 DO 53-28. ROKOPISI SE NE VRAČAJO. VEŠTILA VRAČ DAN RAZEN PONEDELJKA.

SLOVENSKI POROČEVALEC

INŠERBATNI ODELEK LJUBLJANA. TELEFON 38-32 38-33. POŠTNI ČEKOVNI RACUN LJUBLJANA ŠTEV. 6-90601-1. OGLASI PO CENIKU. MESEČNA NAROČNINA 45 DIN.

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENIJE

Ob dnevu Jugoslovanskega vojnega letalstva

Danes poteka sedem let, odkar so v borbi naših partizanskih enot proti fašističnemu okupatorju in domačim izdajalcem sodelovala naša prva letala, ki sta jih vodila Franjo Kluz in Rudi Čaljevac. Da bi spomin na ta dan osvobodilne vojne vedno živel in da bi bil bodočim pokolenjem zgled heroizma, poštvenosti in ljubezni do svojega naroda in domovine. Je vrhovni poveljnik obojenosti in minister za narodno obrambo FLRJ maršal Jugoslavije Josip Broz Tito odredil, da se 21. maj slavi v vseh enotah Jugoslovanske armade kot »Dan jugoslovanskega vojnega letalstva«.

Naše novo vojno letalstvo se je ustvarjalo iz ljudi, ki jih je vzgojila napredno osvobodilna borba. To so delavci, kmetje in poštena ljudska inteligencija, ki so se dvignili v borbo proti okupatorju in domačim izdajalcem. Razumeli so narodno-osvobodilno borbo kot usodni zgodovinski trenutek v življenju naših narodov.

Čuvajoč in razvijajoč borbene tradicije naših narodov, naših enot iz slavne osvobodilne vojne, bo naše novo vojno letalstvo ostalo zvest čuvar svobode in neodvisnosti, pridobljene s krvavimi in nadčloveškimi zapori naših narodov, in bo zanesljiv zaščitnik socialistične domovine pod vodstvom s človeško omejenimi Komunistične partije Jugoslavije z voditeljem naše države in vrhovnim poveljnikom obojenosti in maršalom Titom na čelu.

Naj živi jugoslovansko vojno letalstvo!

Govor maršala Tita na partijski konferenci gardne divizije

Beograd, 20. maja. Ob zaključku partijske konference gardne divizije je imel maršal Tito govor, v katerem je med drugim dejal:

»Končali smo osvobodilno vojno. Končali smo prvo glavno fazo naše ljudske revolucije. Ljudstvo je prevzelo oblast v svoje roke. Ustvarili smo vse pogoje, da lahko zgradimo socializem v naši državi. Lotili smo se graditve socializma in dosegamo pri tem velike uspehe. Naša Partija je sedaj na vodilnem mestu. Ona ima vodilno vlogo v tej socialistični družbi. Zato je vse njeno delo sedaj usmerjeno k kreipitvi te nove države in k pospešanju popolne uresničitve zamisli naših velikih učiteljev ter znanosti marksizma-leninizma, v smeri ustvaritve teh idej, ustvaritve pravičnejšega družbenega reda — socializma.

Govoril bom v glavnem o nalogah naših partijskih organizacij v armadi, ki ima velikansko nalogo, da budno varuje pridobitve ljudske revolucije, izvedene v osvobodilni vojni. Kako bo mogla čuvati ta mirni razvoj, to mirno graditev v naši državi? Seveda samo na ta način, da bo v tej partijski organizaciji vlada enotnost misli in akcije, kakor vlada v vsej partijski organizaciji v naši državi in da bodo člani Partije s svojim delom napravili, da bo ta enotnost misli in akcije zavedala v vsej množici, ki služi svoji socialistični domovini v armadi. To je velika in častna naloga.

Poslušal sem tukaj nekaj tovarišev, ki so govorili o tem, kako se dela. Da vam po pravici rečem, meni je to zelo ugajalo, kajti sistem tega vsakdanjega, na videz drobnega dela, me spominja na naše delo pred 20 leti in več, v tistem času, ko je »Obznanan omemogila delo Komunistične partije, ko so obstajale maloštevilne komunistične celice — tu in tam v mestih učilne, ali v podjetjih, ki ni smelo biti v teh celicah več kot 5 do 9 ljudi zato, ker se nismo mogli več liegalno sestajati. Na sestankih celice smo se tedaj razgovarjali o tem, kako bomo stopili k vsakemu posamezniku, k vsakemu posameznemu človeku in ga vztrajno vzgajali, da bo sposoben postati član Partije. Ko sem delal v tovarni, ko sem tam organiziral celico in imel pred celico prvi inštruktivni govor, sem rekel, da je naš cilj, da iz te majhne celice, ki jo imamo, ustvarimo tudi še druge nove celice, da bodo organizatorji teh novih celic tisti posamezniki, ki so jih člani naše celice zgradili in ki jih bomo še zgradili. Treba je bilo znati izbrati najboljše in najborbenейše delavce. Tedaj smo morali delati zelo previdno, kajti tedaj nisi smel stopiti k človeku in mu reči, naj stopi v komunistično celico, ker nisi bil varen, da ne bi morda naletel na provokatorja, vohunov pa je bilo tedaj polno na vseh straneh. Z drobnim delom skozi 20 let z vsakdanjo individualno agitacijo, kontrolno ljudi smo opreznost in z veliko budnostjo pritegnili človeka za človekom, sto in sto in tisoče in tisoče ljudi v Komunistično partijsko Jugoslavije — in od maloštevilnih celic je naraslo število naših članov danes na pol milijona (navdušeno vzklizanje: »Tito — Partija, Tito — Partija«).

»Ko govorimo o delu v vojski, v vseh naših vojaških enotah sploh, potem imate, tovariši, danes glavno nalogo partijskih organizacij v vojski. Mi se nismo končali naše revolucije. Izvršili smo samo glavno, t. j. odvzeli smo oblast. Toda še vedno imamo razrednega sovražnika. Boriti se moramo s tem razrednim sovražnikom. Toda, kako se bomo z njim borili? V vojski je treba biti buden proti razrednemu sovražniku. V vojsko jemljemo vse tiste, ki so dorasli za vojake, toda med njimi so še kapitalistični elementi, so še kapitalistični ostanki. Na srečo jih ni veliko, toda verjetno bodo nekateri prišli s tendenco, da bi rušili armado. Proti njim je treba biti buden in onemogočiti jih moramo. Seveda je v prvi vrsti naš cilj, da vemo, kateri ljudje so to in da jih skušamo prevzgojiti. Če se ne da, prevzgojiti, potem je treba biti nejevoljen, kajti mi ne moremo nikomur dovoliti, da bi rušil vojsko, danes, po resoluciji Informbiroja, bodo poskušali to tudi naši zavezniki in so še poskušali ter še vedno poskušajo. Oni bodo vsekakor še vztrajnejši pri tem položaju, da bi nekako oslabili, če že ne morejo porušiti te najbujnejše opore naše mirne graditve, močnejše opore naše mirne graditve.

V naši vojski ne more ostati nihč oficir, nihč podoficir, nihč vojak, ki drugače misli kakor 93% naših narodov (dolgotrajno odobravanje in vzklizanje Tito). Partiji ter enotnosti naših narodov. Če se je našlo med osmimi milijoni članov Ljudske fronte in pol milijona članov Partije nekaj sto tisoč ljudi, pa četudi bi jih bilo tisoč in dva tisoč, in celo, če bi jih bilo deset tisoč, vendar ne bi mogli imeti prav, ampak ima prav tistih 7.999.000 ljudi, delovnih državljani naše države. (Vzklizki: tako je, tako je, močno in dolgotrajno ploskanje). Zato moramo dati še nadalje odstranjevanje in odstraniti jih bomo (odobravanje ter vzklizanje »Tito — Partija«).

Nadalje je naloga partijskih organizacij v naši armadi, naloga naših partijskih organizacij sploh in še posebej v naši armadi, da varujejo enotnost, da varujejo enotnost vojaške enote, v kateri delajo. Varovanje enotnosti in monolitnosti, vztrajanje naše Partije v armadi je glavna naloga naših partijskih organizacij, kajti to je poročstvo za ohranitev enotnosti armade in njene bojne pripravljenosti. To je ena od številnih nalog naših članov Partije, toda zelo važna naloga.

Ob koncu svojega govora je maršal Tito omenil resolucijo Informbiroja in pojasnil, kako so se po tej resoluciji razvijali odnosi naše države s sosednimi državami. Med drugim je dejal: »Kar se tiče Albanije, smo poleg vsega drugega oblačili albansko vojsko in jo oskrbovali z drugimi potrebščinami. Nosi jo naše uniforme. Dajali smo jim orožje, topove in drugo, z eno besedo, vse, kar ima njihova vojska, smo jim mi dali. To pa so bile velikanske vrednosti, ki jih jim ni nismo računali. To je bilo poleg tistega, kar je bil vreden civilni sektor, in sicer dve milijardi vsako leto. Po resoluciji Informbiroja so se odnosi začeli čedalje bolj zaostrevati. Albanci so dobili namig in vsak dan so šli dalje. Kar smo mi vložili, so oni porušili. In kdo je tega kriv? Tovariši, prav tak je primer z Bolgari. Odpustili smo jim dolgeve, ki so nam jih bili dolžni plačati. Ljudstvo je to vedelo in je to cenilo. Ko smo potovali po Bolgariji, nas je ljudstvo v pravem pomenu besede obfemalo. Danes pa iz Sofije govorijo proti nam. Kdo je tega kriv? Tudi v tem primeru je znano, kdo je kriv. Medžarom smo prožili roko sprave in šli smo mimo njihovih zločinov. Oni pa so se med tem danes na najpogostejši način obrnili proti nam. Ne izpolnjujejo svojih obveznosti, ki jih imajo do nas. Kdo je tega kriv? Tudi Romuni nas prav tako klevetajo in psujejo. Mi pa smo nesebično tudi njim pomagali. Zakaj tedaj tako postopajo. Če se ozremo na vse to, vidimo, da je bilo vse tisto, kar smo mi tako težko in s toliko vere napravili, naenkrat zrušeno. Za to imajo velikansko odgovornost v prvi vrsti vodilni ljudje Sovjetske zveze. Toda ali se

lahko to samo tako konča? Ne more. Sprevideti morajo, da so zgrešili in samo oni lahko popravijo ta položaj, to, kar so sami pokvarili. Mi ne moremo. Toda, kam nas bo to privedlo in komu bo to koristilo? Seveda, ne nam, ampak samo imperializmu, samo sovražnikom socializma.

Vendar nam to ne more vzeiti poguma. Mi gradimo socializem in vlagamo pri tem velikanske napore, kajti zgraditi socializem ni lahka stvar. Toda glavno je, da vidimo uspehe, da so uspehi. Mi bomo šli samo po tej poti naprej, po poti socializma, na drugi strani pa bomo opozarjali na vse napake, ki jih delajo, ki so jih delali in ki nekega dne morajo tako in tako zginiti. Mednarodna demokratična javnost mora videti, kaj se dela. Za kulissami ni mogoče ničesar delati. Seveda je naša propaganda veliko slabša, ker nimamo tako velikih radijskih postaj, kot so njihove, ki grme proti nam čudovite stvari. Vendar je resnica tista največja radijska postaja, ki prodira v vse kotičke sveta in bo prodrla povsod, kjer je potrebno, kot resnica o naši državi (navdušeno odobravanje in vzklizanje »Heroj Tito, heroj Tito«).

Tovariši, kljub vsemu temu ni danes naš položaj slab, o tem ste lahko prepričani. Mi se danes zavedamo, za kaj gre in kaj moramo delati, naša perspektiva pa je jasna: zgraditi socializem. Kar se tiče vojne, zaradi katere so nekateri kričali in govorili, da je vojna neogibna, smo že takoj v začetku rekli, da vojne ne bo, da je hrup o vojni potreben samo zato, da bi vnesli nemir in motili mirno graditev. Reklamo smo, da ni res, da bo vojna v tem času, kajti za vojno ni nihče pripraviljen, kajti ljudstvo se noče vojskovati. Imperialisti se ne morejo vojskovati, ker se ne smejo zaradi ljudstva. Zaman je njihov atlantski pakt in rožljanje z orožjem. Zaman je vse hujskanje na vojno, pa tudi druge države nikakor ne žele vojne. Če pogledamo, kaj posamezne države delajo, lahko vidimo, da sedaj ni vojne. Nečem pa reči, da vojne sploh ne bo.

Tovariši, ker nam je cilj jasen, moramo vedeti, da je potrebno v tem položaju bolj kot kdaj koli prej ohraniti enotnost našega ljudstva, naše Partije in armade. Pri tem položaju to ni lahko. Naša armada mora biti zgrajena, kako se varuje in brani ta enotnost. To, da so odšli naši borci in oficirji sedaj na avtomobilski cestni in da delajo na mnogih krajih z lopatami in krampji kot drugi naši ljudje, to dokazuje značaj naše armade, dokazuje, da je to globoka ljudska socialistična armada, ki živi prav tako kot njeno ljudstvo. Vojašnica in vojaška disciplina nista ločili in ne smeta ločiti naše armade od ljudstva.

Vas, tovariši oficirji gardne divizije, pa pozivam, da daste tako danes na avtomobilski cesti, kakor tudi v prihodnje — vedno in na vsakem mestu — prvi zgled, kakšno morajo biti naši borci, kakšni morajo biti naši oficirji (»Hočem! Hočem! močno ploskanje in vzklizanje Tito in armadi«).

Na koncu bi vam rekel še to, da visoko dvignite zastavo komunizma. Komunist mora biti samodiscipliniran, samokritičen, vztrajen. Ne sme se bati prevzeti kakršno koli odgovornost, čeprav bi bila še tako težka. Tovariško se mora vesti do drugih, človeško se mora ponašati proti vsakomur, imeti mora razumevanje za nesreče vsakogar, z eno besedo, komunisti morajo udeležiti vse najpogostejše človeške značilnosti, ki so nastajale v človeški družbi, odkar ta obstoja. Ne bom vam tukaj govoril o različnih napakah. Prizadevamo si, da bi bili vedno boljši, ker nismo nikoli popolni nadljudje, da bi pa dosegli, da bi bili boljši, moramo biti vztrajni in kritično ter samokritično gledati na naše delo, da bi videli, če smo dovolj, ali če nismo dovolj napravili. Glejte, taki morajo biti naši komunisti.

Vaši partijski organizaciji želim veliko uspeha pri delu.

Naj živi naša slavna armada!

(Govor je objavljen v današnji številki »Narodne armije«.)

V enem dnevu 4000 kubikov lesa

Brigada »Staneta Kavčiček« je 19. t. m. preseгла normo za 300%

Ljubljana, 20. maja. Na vseh gozdnih gospodarstvih in gozdni upravi v Sloveniji dela sedaj že 77 frontnih gozdarskih brigad, v katerih je okoli 7999 frontovcev. K vsem brigadam prihajajo vsak dan iz posameznih okrajev večje in manjše skupine novih frontovcev, ki se priključujejo brigadam. Na delovna mesta prihajajo pa tudi cele nove brigade, tako da neprestano raste število frontovcev v gozdarskem delu in v borbi za izpolnitve gozdarskega plana.

Štornj vse brigade so se že drugi dan po prihodu na delovno mesto lotile gozdarskega dela. Gozdne uprave so skupno z brigadami stali sestavile iz celotne delovne naštje in z njimi do predhodnih seznanile vse brigadirje. Na osnovi delovnih načrtov so se brigade razporedile v posamezne delovne skupine za sečinje, obsevanje vevanja, razkopavanje debel, lupljenje lubja, nakladanje in spravilo lesa itd. Delo so skrajaj gozdov organizirali po brigadnem načrtu. Pri nekaterih brigadah rase delovni učinek z vsakim dnem, ker so brigadirji usaglo privajajo delo, organizirajo tekmovanje in se zavestno hitjejo za prekoračenje delovne norme.

Po poročilih so 19. t. m. posekale vse frontne brigade okoli 4000 kubikov metrov lesa. Ta dan kaže evidencna knjižnica delovni učinek 1639 kub. metrov mehke hlodovine, 755 m³ celuloznega lesa, 540 m³ janskega lesa, 796 m³ metrov bukovičev drv, 93 m³ bukove hlodovine, 13 m³ taninskega lesa, 1 m³ taninskega lesa in 39 ton smrekovega lubja. Poročevalska služba po nekaterih gozdih gozdarskih gospodarstvih se ni urejena in prihajajo podatki o delovnem učinku brigad šele dve ali tri dni. Vzrave so tudi v tem, ker nekatere brigade se niso uvele nočne službe in štati ter gozdna gospodarstva ne morejo tako oddajati poročil za dotični dan.

Dovodl tem, kjer so brigade dobro opremljene z gozdarskim orodjem in kjer je dobra organizacija dela ter disciplinirano notranje življenje brigad, so brigadirji že v prvih dneh dela dosegli sijajne delovne uspehe. Nekajere brigade imajo že višjo delovno storilnost, kakor redni gozdni delavci in tudi višje presežajo dnevno normo. To je predvsem posledica dobro organiziranega gozdarskega načina dela. Sele sedaj bodo ponekod redni gozdni delavci, ki so se nekako oportunistično

izogibali brigadnemu načinu dela, ob konkretnih velikih uspehih frontovcev spoznali prednosti brigadnega dela, ki ne prinaša samo večjega proizvodnega učinka, ampak tudi višji zaslužek! Tako je treba v prvi vrsti pokazati na slajen uspeh brigade »Staneta Kavčiček«, ki dela na Ravnah v kočevskem gozdnem gospodarstvu. Ta brigada, ki jo tvori 89 frontovcev iz Osinice in Banja Loke ter vsi ob Kolpi, je na pr. 19. t. m. posekala 4500 m³ lesa in tako za 300% preseglala dnevno normo. Na vsakega brigadirja odpade povprečno nad 5 m³ lesa! Videti je, da te brigade ne vodi zama komandant brigade Jože Zemljak-Domen, nekdanji komandant partizanskega jurišnega bataljona. S slajajimi uspehi se ponaša tudi II. brigada ljubljanskega okoliškega okraja, ki šteje 90 brigadirjev in dela na Pokojišču nad Borovnic. V tej brigadi je skupina 14 frontovcev 17. t. m. posekala in izdelala 30 m³ lesa. Prav dobra je tudi brigada kranjskega okraja, ki dela v Rdeči dolini (Putehof) nad Trzinem in dnevno preseglala normo za 40%. Pri novomeškem gozdnem gospodarstvu pa precej preseglala normo brigada, ki dela na Poljani. Delovni učinek te brigade je že sedaj višji od črtnika rednih gozdnih delavcev.

Iz dnevnih poročil pa je tudi razvidno, da v nekaterih gozdnih gospodarstvih še ne dosegajo brigade vidnejšega delovnega uspeha in se njihova delovna zmogljivost giblje nekako od 40 do 70%, dnevne norme, ponekod celo samo do 30% norme. Evidenca kaže, da vlada tako stanje že nekaj dni zaporedoma. Poglavitni vzrok je v tem, ker so te brigade zelo pomanjkljivo opremljene z orodjem. Manjka jim sekir, žag, pil za brušenje itd. Te brigade so prišle na delovna mesta slabo opremljene z orodjem ali pa celo brez orodja. Gozdne uprave sedaj z naglico na vseh koncih in krajih lovijo in iščejo orodje, ker so se namreč zanesle, da bodo žage in sekire prinesli brigadirji s seboj. Pri vseh teh primerih se sedaj konkretno očituje pomanjkljiva agita-

cija na podeželju, ko frontovcem ni bilo jasno in preprosto povedano, kaj vse naj vzamejo seboj na delo. Hkrati pa tiči v tej stvari tudi kulaška in saboterska spigardnja vseh tistih kapitalističnih vaskih in podeželskih elementov, ki skušajo na najrazličnejše načine zavirati mogočno vsejudoško akcijo Fronte v mesecu gozdarstva. Tu je spet nov dokaz, kako morajo biti krajevni in vaški odbori Fronte budni prav pri vsaki stvari in kako je treba že med propagando in agitacijo za to ali ono akcijo sproiti in v kati zatirati in razkrinkavati vse poskuse kapitalističnih elementov. Aktivistom in frontovcem mora biti jasno, da je tudi ta velika vsejudoška gozdarstva akcija Fronte razredna borba na vasi, borba za socializem in borba proti vsem tistim, ki skušajo delovnemu ljudstvu v tej borbi metati polna pod noge!

Včeraj je odšlo na delo 15 novih brigad s 1633 frontovci

Včeraj, 20. t. m. je odšla na delo k posameznim gozdnim gospodarstvom večja skupina novih frontnih gozdarskih brigad, ki so jih po okrajih sestavili iz prijavljenih frontovcev. Iz Ptujja je odšla v Slovenjgradec ena brigada s 136 člani, iz Ljutomerja 6 brigad s 645 člani in iz Lovrenca na Poh. iz Krškega 2 brigadi z 227 člani v Novo mesto in iz Grosupllega 6 brigad s 625 frontovci.

V rudniku Raša je delalo 1000 istrskih frontovcev

Da bi pomagali rudarjem Raše, organizirajo istrski frontovci prostovoljne delovne akcije v rudniku. Do sedaj so dali že več tisoč prostovoljnih ur dela in izkopal na deset tisoče vagončev premoga. V nedeljo so zopet delali v rudniku. Največ frontovcev je prišlo iz okraja Pulj, iz Rovinja pa se je akcije udeležilo 230 članov Ljudske fronte. Prišli pa so tudi frontovci iz Pazina in Buzeta.

Mladina za rojstni dan maršala Tita

Vsa jugoslovanska mladina se pripravila za rojstni dan maršala Tita. Mladina na naših velikih mladinskih akcijah, mladina na vasi, v tovarnah, rudnikih in solah tekmuje ter sprejema nove obveznosti, ki jih bo izpolnila do rojstnega dne maršala Tita. Njene nove delovne zmagbe bodo najljepše darilo ljubljensmu učitelju naše mladine.

Mladina bombažne predilnice in tkalnice Tržič je napovedala enodnevno tekmovanje na čast rojstnemu dnevu maršala Tita vsem zveznim in republiškim podjetjem vseh panog v kranjskem okraju. Tekmovali bodo v naslednjih točkah: v katerem aktivu bo mladina najvišje dosegla norme, v katerem aktivu bo najmanj mladine neupravičeno izostalo od dela, v kateri tovarni bodo na rojstni dan maršala Tita ustanovili vsaj eno novo proizvodno mladinsko brigado, kje bo mladina na ta dan opravila največ prostovoljnih ur, kateri mladinski aktiv bo najlepše in najbolje organiziral slovesne mladinske sestanke.

Izlet goriskih frontovcev na Nanos

Okrajni odbor Osvobodilne fronte za goriski okraj priredi do nedelje izlet frontovcev na Nanos, kjer je bilo med narodno osvobodilno vojno zatočišče partizanov.

DANES OB 17.30 BO PRED NARODNIM DOMOM V LJUBLJANI

SPREJEM TITOVE ŠTAFETE

Ljubljancem; udeležite se slovesnosti; kjer bomo izročili pozdrave in čestitke k rojstnemu dnevu ljubljene maršala Tita

Is zakonodajnih odborov Ljudske skupščine FLRJ

Predložen je nov temeljni zakon o kmetijskih zadrugah

Ljudska skupščina FLRJ bo na svojem VII. rednem zasedanju, ki se bo začelo 25. t. m., razpravljala o predlogu temeljnega zakona o kmetijskih zadrugah. V svoji obrazložitvi k temu zakonu ugotavlja zvezni kmetijski minister inž. Mijalko Todorovič, da je naše državo in partijsko vodstvo poudarilo pomen zadrugstva in zadrugne lastne žve v začetku graditve FLRJ Jugoslavije kot socialistične države. Da se podgre razvoj zadrugstva in organizacijsko utrdijo zadrugne organizacije, je Ljudska skupščina FLRJ leta 1946 sprejela temeljni zakon o zadrugah. Med tem pa je prišlo do velikih sprememb v izgraditvi naše ljudske republike kot socialistične države. Trdno usklajena na socialistični sektor, ki obsega vsa industrijska, banke in kreditna država danes možnost vsestranske razviti sistem pomoči zadrugnim organizacijam. Naši delovni kmetje so pokazali, da pravilno gledajo v zadrugstvo, ki je najuspešnejše sredstvo za zboljšanje svojega življenja, za ekonomski politični in kulturni dvig vasi v vseh krajih naše države.

Velikanska večina kmetov je danes združena v splošnih kmetijskih zadrugah. V okviru teh zadrug se porajajo in razvijajo zadrugne ekonomije. Kmetijske zadrugne so se sprva razvijale bolj počasi, od konca lanskega leta pa kažejo tendenco stalnega in hitrega rasti. Medtem ko smo imeli ob koncu leta 1947. v vsej FLRJ Jugoslaviji 779 kmetijskih obdelovalnih zadrug, ob koncu lanskega leta pa 1318, se je že ob koncu aprila letošnjega leta to število povzpelo na 3700. Delovne množice našega ljudstva na vasi in v mestu so osvojile resolucijo II. plenarnega zasedanja Centralnega komiteja KPJ, da je socialistična preobrazba naše vasi neodni sestavni del splošne socialistične preobrazbe naše dežele.

Te globoke spremembe v naši vasi so prerasle organizacijske oblike zadrug, ki jih vsebuje dosedanj temeljni zakon o zadrugah. Zato je nastala nujna potreba neke vnesti spremembe in dopolnitve v obstoječi zakon o zadrugah, marveč predložiti popolnoma nov zakon. Temeljna naloga tega novega zakona je v tem, pravno izoblikovati in organizacijsko utrditi vse različne oblike kmetijskega zadrugstva.

Temeljna načela novega zakona

V svoji obrazložitvi navaja minister Todorovič naslednje temeljne in nove značilnosti predloženega zakona:

1. Različno od dosedanjega zakona, ki je urejal zadrugstvo v vseh področjih naše gospodarske graditve, obsega novi zakon samo kmetijsko zadrugstvo. Kakor prejšnji zakon ima tudi predlog novega zakona obliko zveznega temeljnega zakona. To pomeni, da se bo nadalje urejalo in razvijalo naše kmetijsko zadrugstvo tako z uredbami zvezne vlade in drugimi predpisi pristojnih zveznih organov, kakor tudi z zakoni in drugimi predpisi naših ljudskih republik. Predlog temeljnega zakona o kmetijskih zadrugah predstavlja pomemben pravni temelj za nadaljnji razvoj nove posebne panoge našega socialističnega prava.

2. V prvem poglavju, ki je posvečeno temeljnemu načelu kmetijskih zadrug, vsebuje predlog zakona najvažnejše pravne določbe, ki izražajo in utrjujejo materialni temelj in notranjo strukturo zadrugne kot posebne oblike ekonomske organizacije delovnih kmetov. Med tem ko je imela v dosedanjem zakonu zadruga bolj obliko združbe, je v novem zakonu postavljena kot trdna ekonomska organizacija. Njeni ustanovitelji so lahko samo delovni kmetje. Kmetijska zadruga se lahko ukvarja z vsimi panogami kmetijske delavnosti, z lokalno obrtno-industrijsko delavnostjo pa samo za kritje svojih potreb in z uporabo lastne delovne sile. Zadruga vodi zadrugniški po zborni vseh članov, to je skupščine, in po drugih svojih organih, ki jih sama volijo in razrešujejo. Zadruga ima svoj pravniki, ki jih sama izda na temelju predpisov tega zakona in določb vzornih zadrugnih pravil. Kot ekonomska organizacija ima zadruga svojstvo pravne osebe. Pomembno so določbe, ki pravno utrjujejo zadrugno lastnino kot posebno obliko socialistične lastnine. Zadrugna lastnina ne more niti po katerikoli osnovi postati privatna lastnina. Zadrugna lastnina uviša isto varstvo kakor splošna ljudska lastnina. Ljudska država posebno podpira zadruga s tem, da jim daje splošno ljudsko lastnino v brezplačno izkoriščanje za neomejeno in omejeno dobo.

3. Kmetijska zadruga razvija svojo delavnost na temelju svojega gospodarskega plana. Gospodarski plan zadrugne je sestavljen del državnega gospodarskega plana. Ko izvršuje svojo delavnost uporablja zadruga delovno silo svojih zadrugnikov. Zadrugniki dobijo povračilo za svoje delo v zadrugi in ne morejo pri razdelitvi dohodka sodelovati v obliki udeležbe pri dobičku. 3. Zadruga ustanovljajo kot prostovoljno organizacijo po lastni volji in v njo vstopajo delovni kmetje, stari vsaj 16 let. Otroci niso člani zadrugne, vendar zadruga za nje skrbi, če ostanejo brez roditeljev v zadrugi. Izjemno so lahko otroci, ki imajo proizvajalna sredstva, člani zadrugne. Zadrugniki lahko izstopijo iz zadrugne. Ker pa je zadruga ekonomska organizacija in kmetijsko gospodarsko podjetje, vsebuje predlog zakona določbe, s katerimi se pri izstopu iz zadrugne zavaruje ne prekinjeno nadaljevanje zadrugnih kmetijskih del in obveznosti, kakor tudi pravilno odhajanje delovne sile v industrijo (II. poglavje).

4. Tretje poglavje je posvečeno splošni kmetijski zadrugi. Predlog zakona potrjuje težnjo delovnih kmetov, da ustanovijo kmetijsko zadrugo, v kateri se zadrugniki ene vasi združijo zaradi pospeševanja kmetijske proizvodnje, organiziranja zadrugnih ekonomij in opravljanja vsakovrstne zadrugne delavnosti, ki je koristna za pospeševanje osebnih gospodarstev zadrugnikov. Da omogoči čim širše povezovanje kmetov v zadrugah, dopušča zakon tudi tiste zadrugne oblike, v katerih se zadrugniki ukvarjajo s posameznimi panogami delavnosti splošne kmetijske zadrugne. Pri splošnih kmetijskih zadrugah je bistveno, da obdržijo člani zadrug v celoti svoja osebna gospodarstva, vendar lahko zemljo in druga sredstva za delo prostovoljno vnesejo v zadrugno ekonomijo, bodisi v celoti ali deloma.

5. Četrto in osrednje poglavje zakonskega predloga je posvečeno kmečki obdelovalni zadrugi. Predlog zakona potrjuje sedanje štiri tipe obdelovalne zadrugne in jasno rešuje vse imovinske in druge odnose v njih. Pri nižjih dveh tipih vnesejo zadrugniki zemljo ter obdržijo lastninske pravice na njej, zato

pa dobo od zadrugne določeno zakupnino ali obresti. Pri tretjem in četrtem tipu obdrže zadrugniki, ki vnesejo zemljo, lastninsko pravico na njej, ne prejemajo pa zakupnine oz. obresti, ali pa izročijo zemljo v skupno last zadrugne. Predlog zakona ugotavlja pravico delovnih kmetov, da se združijo v vse obstoječe tipe zadrug, da prostovoljno preidejo iz nižjega v višji tip in da se ob svojih lastnih izkušnjah prepričajo o koristnosti te ali druge oblike obdelovalne zadrugne. Pomembne so določbe tega poglavja o obhodu, ki omogoča zadrugnikom, da vodijo svoje osebno gospodarstvo zaradi dopolnilne preskrbe in kritja osebnih potreb zadrugnikov.

6. Predlog zakona vsebuje pomembne določbe o skladih zadrug, zlasti kmečki obdelovalnih zadrug. V kmečki obdelovalni zadrugi so obvezni naslednji skladi: temeljni sklad, amortizacijski sklad, obratni sklad, rezervni sklad, sklad za socialno skrbstvo in sklad za kulturo in prosveto. Ti skladi predstavljajo sredstva za pravilni razvoj zadrugne delavnosti, za razširjenje zadrugne lastnine, za zavarovanje življenja zadrugnikov, za socialno skrbstvo in za dviganje kulturne ravni zadrugnikov. 7. Predlog zakona vsebuje pooblastilo za ustanavljanje višjih zadrugnih organizacij, kakor so okrajne zveze kmetijskih zadrug, oblastne in republiške zveze kmetijskih zadrug in Glavna zadrugna zveza FLRJ. Okrajna zveza kmetijskih zadrug združuje tako splošne kmetijske zadrugne kakor tudi kmečke obdelovalne zadrugne na področju okrajna in predstavlja v bistvu višjo zadrugno gospodarsko organizacijo. Okrajna zveza kmetijskih zadrug je postavljena kot važno središče socialistične rekonstrukcije kmetijstva, ki s svojim gospodarskim planom združuje ne samo vsestransko zadrugno kmetijsko delavnost v okraju in pospešuje delo včlanjenih zadrug, marveč zagotavlja tudi vključitev zadrugne kmetijskega sektorja v državni socialistični sektor kmetijstva in v celotno socialistično graditve države.

8. Predlog zakona vsebuje pomembne določbe o skladih zadrug, zlasti kmečki obdelovalnih zadrug. V kmečki obdelovalni zadrugi so obvezni naslednji skladi: temeljni sklad, amortizacijski sklad, obratni sklad, rezervni sklad, sklad za socialno skrbstvo in sklad za kulturo in prosveto. Ti skladi predstavljajo sredstva za pravilni razvoj zadrugne delavnosti, za razširjenje zadrugne lastnine, za zavarovanje življenja zadrugnikov, za socialno skrbstvo in za dviganje kulturne ravni zadrugnikov. 9. Predlog zakona vsebuje pooblastilo za ustanavljanje višjih zadrugnih organizacij, kakor so okrajne zveze kmetijskih zadrug, oblastne in republiške zveze kmetijskih zadrug in Glavna zadrugna zveza FLRJ. Okrajna zveza kmetijskih zadrug združuje tako splošne kmetijske zadrugne kakor tudi kmečke obdelovalne zadrugne na področju okrajna in predstavlja v bistvu višjo zadrugno gospodarsko organizacijo.

10. Predlog zakona vsebuje pooblastilo za ustanavljanje višjih zadrugnih organizacij, kakor so okrajne zveze kmetijskih zadrug, oblastne in republiške zveze kmetijskih zadrug in Glavna zadrugna zveza FLRJ. Okrajna zveza kmetijskih zadrug združuje tako splošne kmetijske zadrugne kakor tudi kmečke obdelovalne zadrugne na področju okrajna in predstavlja v bistvu višjo zadrugno gospodarsko organizacijo.

V Pirničah so ustanovili obdelovalno zadrugo „Franca Rozmana - Staneta“

Pirniče pri Medvođah so rojstna vas narodnega heroja, padlega komandanta naše narodno osvobodilne vojske Franca Rozmana - Staneta. Na svojo vojno rojako so vaščani ponosni in vsakomur radi povedo, da se je padli heroj Staneta rodil prav v njihovi vasi. Če bi komandant Stane še živel, bi bil danes svojih sovaščanov vesel. Kajti odločili so se zgraditi socialistično na svoji vasi.

Prvi in to velik korak so Pirničani že storili prav včeraj, ko so se zvečer na ustanovnem obnem zboru združili v kmečko obdelovalno zadrugo. V postatitve Stanetovega spomina so zadrugi nadeli tudi njegovo ime. Taka je bila volja vaščanov. »Če si zadruga drugod nadevajo njegovo ime, imamo mi do tega še več pravice. Stane je bil naš...« so govorili in pri tem je ostalo.

Zbrali so se v prostorni šolski sobi, ki so jo za ta svečan večer lepo okrasili. Vsa je bila v zastavah, rožah in zelenju, pod slikami naših voditeljev pa je visela tudi slika komandanta Staneta.

Prihajali so. Ne samo zadrugniki. Tudi ostali vaščani so prišli. Zanimalo jih je, kako si bodo sosedje uredili bodočo zadrugno življenje. Ko se bodo na lastne oči prepričali, o uspehih njihovega dela, bodo tudi oni pristopili. Nekaj jih pač mora biti prvih. Miha Krošelj je vodil sestanek. Natančno jim je še enkrat razložil, zakaj so se zbrali ta večer in kakšna je naloga njihovega zbora. Nato so še skupno pregledali imetje, ki bo odsej zadrugna lastnina. Osemnajst gospodarstev je pristopilo s skupno devet in šestdeset družinskih članov. Od tega je petdeset za delo sposobnih ljudi — delovnih rok bo v zadrugi dovolj.

V zadrugo so vložili približno 130 hektarjev zemlje, od tega okrog 63 hektarjev orne zemlje. Foleg tega še 20 glav goveje živine, 22 glav vprež-

ne živine in 23 prašičev. Tudi s stroji so precej dobro opremljeni. Od ostale premoženja je 36 lahkih in težkih vozov, 13 govejih hlevov za 168 glav živine, 13 skednjev, 21 kozočev in številno drobno kmečko orodje. Zadrugniki so sprejeli približen plan, ki ga bodo do konca tega leta skušali izvesti. Zvišali bodo število živine za 50 krav, 15 telic nad enim letom, 5 juncev, 50 telic pod enim letom, 3 bika, 50 prašičev — od tega 4 plemenske svinje in 2 merjasca, — 36 manjših prašičkov. Vzredili bodo na novo tudi 150 glav perutnine.

Zivahen razgovor se je razvel ob določanju tipe zadrugne. Nekateri so bili za drugi tip zadrugne, večina pa je zahtevala, da se registrirajo kot zadruga prvega tipa. Za prvi tip so bile ženske najbolj vnete in ognjivite. »No, pa ostanimo pri prvem tipu. Saj ga na prvem rednem obnem zboru lahko še vedno izpremenimo, če bo tako bolje kazalo.« je predlagal Jože Dermastja, ki je, kakor je bilo videti, eden najvplivnejših kmetov med njimi. Njegova je tudi obveljala. »Zdaj pa moramo, tovariši zadrugniki, določiti še odstotek čistega dohodka, po katerem nam bo zadruga plačevala zakupnino.« je predlagal Miha Krošelj.

»Previsokega ne smemo določiti, ker potem nam za plačilo delovnih dni ne bo dosti ostalo. Gledati moramo, da bo delo osnova našega življenja in da se bomo tudi nagrajevali zgolj po opravljenem delu. To bo najbolj pravičen način, ker za lenuhe pri nas ne bo kruha...« je povedal zadrugnik, ki je bil menda najstarejši med njimi in je sedel ves siv in zgrbljen v prvi klopi. Dali so mu prav. Božič in Dermastja sta predlagala 10% zakupnine. Ostali so malo pomislili, tu pa tam se je sosed pogovoril septajete s sosedom, potem pa so

Kako je treba lupiti, sušiti in prevažati smrekovo lubje

V mesecu gozdarstva bodo številne frontne brigade opravljale razna gozdarska dela, sečnja, izdelavo raznih vrst lesa, spravilo lesa in podobno. Med drugim bodo tudi s podrtih smrekovih in jelovih debel lupile lubje, ga sušile, prevažale in nakladale. Ker je smrekovo lubje zelo važna surovina za našo taninsko in usnjarsko industrijo, je treba z njim pravilno ravnati, da mu ohranimo najboljšo kakovost. Tov. inž. Fr. Strojnik podaja v naslednjem nekaj najvažnejših navodih, kako je treba lupiti, sušiti in prevažati smrekovo lubje, ki jih bodo člani frontnih gozdarskih brigad s pridomo porabili pri svojem delu.

Mnogim ni znano, kako važna in industrijska surovina je smrekova skorja in les pravega kostanja, ki služita za proizvodnjo taninskih ekstraktov. Brez tanina ne bi mogla obratovati usnjarska industrija, ki ji tanin poleg surove kože predstavlja najvažnejšo surovino za proizvodnjo usnja. Smrekova skorja se lupi od drevesa v času, ko je drevo v soku, to je od maja do avgusta. Lupljenje skorje je treba izvršiti takoj po sekanju. Najvažnejše pri pripravi skorje je sušenje. Ako se skorja takoj ne posuši, izgubi na strojilu in lahko postane brez vrednosti. Skorja se suši tako, da je z mesnato stranjo obrnjena navzdol in naslonjena na olupljena debela ali palice. Mesnata stran ne sme biti izpostavljena soncu, ker sicer potemi in skorja izgubi na vrednosti, tudi ne sme biti položena na vlažna tla niti mokra od dežja. Ko mesnata stran ni več vlažna in je skorja še upogljiva, se zvije z obeh strani v zvitek. Z obeh strani zvita skorja ohrani svoj rahli sestav in se stalno zrači.

Tako posušena in zvita skorja se položi na mesta, ki so izpostavljena zraku in soncu, naloži se v skladovnice, vodoravno druga na drugo. Spodnja plast mora biti ločena od tal, podložena z lesno podlogo, ki naj bo nagnjena, da se v zvitihi skorje ne more nabirati voda. Skladovnice naj bodo kvečjemu do višine 1 m, sicer se spodaj ležeča skorja preveč stisne. Skorjo je pokriti tako, da se napravi

iz same skorje za vodo nepopustna streha. Kadar je skorja tako suha, da se lomi, jo je treba čimprej spraviti iz gozda. Odvoz naj se izvrši ob ugodnem vremenu. Zaželen je takojšen prevoz po železnici. Če to ni mogoče, je treba skorjo pravilno vskladiščiti v pokritih zračnih prostorih, najbolj primerne so odprte šupe, ki varujejo pred dežjem. Nakladanje na vagono naj se prav tako vrši ob suhem vremenu. Če ni na razpolago zaprtih vagonov, se lahko naklada tudi na odprte vagonne, katere opremimo na vseh štirih straneh s primerno visokimi oporniki. Vagon je treba pred nakladanjem očistiti in stehetati. Zvitke skorje je nalagati vodoravno druga na drugum in pokriti s ponjavlo ali iz same skorje napraviti odgovarjajočo streho. Nestrokovnjaško nakladanje in odvoz skorje lahko povzroči veliko škodo. Taninski les se v gozdu pripravlja kakor drva za kurjavo. Ima dolžino 1 m do 1.20 m in debelino od 8 cm premera navzgor. V navadi je prodaja taninskega lesa po teži. Pod taninskim lesom razumemo les pravega kostanja in za tehnične svrhe neoporne arastov les. Proizvodnja smrekove skorje in taninskega lesa je tako važna za našo industrijo, da ne moremo dovolj poudariti proizvodnje in odvoza smrekove skorje in taninskega lesa, zlasti sedaj, ko je mesec gozdarstva. Za proizvodnjo in izvoz smrekove skorje, kar je razmeroma lahko delo, lahko porabimo mladinske in ženske moči, ki ne zmorejo težkih del v gozdarstvu. S povečanim izvozom smrekove skorje in taninskega lesa bomo omogočili ne samo nemoteno obratovanje taninske in usnjarske industrije, ampak bomo tudi omogočili prodajo taninskih ekstraktov v izvoz in tako z nabavo deviz doprinesli svoj delež petletnemu planu. Opozarjamo zlasti na spravilo smrekove skorje, ki vsebuje 8-12% tanina in je zato važna surovina v taninski industriji. Če bomo producirali več skorje, bomo privedli k stanju, s katerim gozdarstvo ne more zadostiti velikim potrebam taninske industrije.

Hrvatski književniki bodo obiskali Slovenijo

V dneh od 31. maja do 6. junija bodo prispeili v Ljubljano predstavniki hrvatskih književnikov na uradni obisk. Njihovo bivanje v Sloveniji je samo člen v verigi medsebojnih obiskov književnikov naših republik, ki služijo krepitvi bratstva in enotnosti naših narodov in najtesnejšemu kulturnemu sodelovanju med bratstvom republikami Jugoslavije. Delegacijo književnikov hrvatske republike bodo sestavljali: Slavko Kolar, Joža Horvat, Marijan Frančič, Ivan Dončević, Jure Kaštelan, Gustav Krklec in Vladimir Popović.

Novo vezane cene za zdravilna zelišča

Zvezna vlada je izdala odredbo o novih državnih (vezanih) cenah za zdravilna zelišča s cenikom, ki je objavljen v zveznem Uradnem listu št. 41. Natančnejše določbe o pogojih za nakup zdravilnih zelišč glede kakovosti bo predpisal predsednik zveznega komiteja za varstvo ljudskega zdravja.

Obsojeni sodelavci četnikov in Bitenčeve špijonske mreže

Ljubljana, 20. maja. Pred senatom okrožnega sodišča je bila v torek in četrtek javna razprava proti skupini sodelavcev četniških tolp med fašistično okupacijo, po osvojitvi pa v Bitenčevem špijonsko organizacijo pri St. Joštu nad Vrhniko. Sodišče je večeraj razglasilo sodbo. Zupnik Ramsak Franc z Vrha sv. Treh kraljev je bil obsojen na 16 let in 6 mesecev odvzema prostosti s prisilnim delom in na 5 let izgube državljanstva, zupnik Tome Alojz iz Podlippe na 10 let in 5 mesecev ter na 3 leta izgube pravic. Jęgľ Stenko, vikanar namestnik iz Rovt, na 8 let in 2 leti izgube pravic, Malovrh Pavel iz St. Jošta na 7 let, 6 mesecev, 2 leti izgube pravic in zaplemo premoženja, Malovrh Adolf na 7 let in 2 leti izgube pravic, Vrtčanik Marija na 4 leta, Merlek Anton iz Rovt na 3 leta in zaplemo premoženja, Hladnik Marija na 2 leti, Fortuna Leopoldina na 1 leto odvzema svobode, Malovrh Jožefa pa na 1 leto poboljševalnega dela.

DRUSTVO ZA KULTURNO SODELOVANJE S ZSSR

vabi vse svoje člane na redni občni zbor, ki bo v ponedeljek, 23. maja, ob 6. zvečer v prostorih Slovenskega komiteja, Wolfova ul. I-III. — Odbor.

galo in se v nagli krivulji dvignilo v višino. Na krovu enega izmed hangarjev je šab povestljiva. Delata obe radijski postaji, oddajna in sprejemna. Poveljski sam zrna v roki mikrofon in daje navodila pilotom v višini. Spodaj poleg hangarja stoji mladi piloti v skuplinah in spremljajo s strokovnimi pripombami vsak odmen poleta. Kakor da bi tudi sami sedeli visoko zgoraj poleg svojih tovarišev v kablnah, ki so v sončnem sijaju komaj vidne točke.

Sedaj se pričinja virtuosni višinski ples. Ali je to objesna fantastična igra, demonska radost, to igranje z zakoni narode? Ali je to drzna neobzdržnost, to bliskovito kibujevanje nevarnosti padca, možnisti razbitja in smrti? Kaj gonilni plota, da se v obliki svedra giblje okoli svoje lastne osi kakor vrtiljak v vrtnec, da se spušta proti zemlji in naglo izvija ter dela v širokih lokih svoje kroge? Zakaj dela veliko kolo vertikalnega kroga, kiga imenujejo luping, ali oblik stonoc, v katerem se giblje okoli svoje zračne osi, ali pa leti postrani, kakor da brodi po gladki površini kakšnega brezkončnega jezera? Kaj naj pomenijo vsi ti herogifli akrobatike, žmelman, haverszman in ostali obliki, ki jih pilot črta na nebesu?

Akrobati in nebesni areni niso gledatorji za razveseljevanje prebivalcev

zemlje. Njihova dozdevna igra je resna obrt. To so vezbe prstov v vojni spretnosti, glasovne lestvice zračne borbe, kajti edino popolno obvladovanje letala, do poslednjih odtenkov zanesljivo manevriranje daje pilotu-lovcu možnost, da izrazi v težki borbi premoč svoje srčnosti in zavestnega samozatajevanja. Orožje je v lovskem letalu pritrjeno nepremično. Pilot-lovce meri v sovražnika z vsem svojim letalom. Brzostrelni top je skrit v čelnem poklopu. Strojnica, ki sinhronizirano siplje svoj ogenj skozi propeler, ne more meriti nazaj. Dospeti v mrtvi kot sovražnika, to se prvi proti njegovemu repu, ali iz vleči se iz obsega sovražnikovega ognja je edino mogoče z naglimi borbenimi ukrepi, z nenadnim dviganjem in padanjem, z akrobatsko spretnostjo. Kdor ne reagira dovolj naglo, kdor nima fantazije dovolj razvite, kdor ne obvlada popolnoma abecede letenja ne bo napravil preizkušnje v zračni borbi.

Letalo drsi v nepremičnem zraku brez oblakov. Globoko pod njim se razprostira osvobodjena dežela Istra. V veliki višini je tako, kakor da brzine sploh ni. Povsem polagoma, kakor da predmeti migljajo, drsi moderna stinja plošča pristanišča z ljubkimi ledjami kakor igračkami, ki se v vodi zraščajo, z vrvti in dvorišči.

Roka pilota se je nalahno dotaknila vzvoda krmila. Zdi se, kakor da teče iz te roke tok, ki drhti skozi kovino letala. Nalahno se nagiblje kovinski lovski stroj ter drsi nižje v ostrih ovinkih. Hrup motorja preglasa besede. Nagnem se k pilotu, ki pokaže v globino: »Vodnjaniče, čitam skoraj na njegovih ustnah. Obdelovalna zadruga »Primo maggio«. Naši piloti so prevzeli patronat. Toda šele kasneje mi je pripovedoval poveljniški obširneje o povezanosti pilotov-mehanikov in borcev z delovnimi kmeti, Hrvati in Italijani, ki se skupaj bore v vasi za uresničenje socializma. Kako lepo, blago in miroljubno se je razprostiralo mesto! Toda sedaj, ko letimo nizko, vidimo njegove rane: 60% hiš tega mesta je porušenih. Mnoge so že obnovljene, toda še stoji spomeniki smrti in rušenja. Zopet se letalo vzdiguje v strmih lokih. Visoko zgoraj v samotni se zdi zemlja kakor nagnjenca preproga, medtem ko se morje širi v neskončnost. Srce prevzema čustvo osamljenosti, toda tudi želja po nadaljnjem dvigovanju. Strle se od veselja zaradi naglice, prostranstva, svetlobe in modrega svetilkanja morja, v katerem se nalahno kakor morske rože razcviljajo otoki Brioni.

Spustili smo se na zemljo. Lahno občutje omedlevice mi dela korake nezanesljive. Piloti nas pozdravljajo z nasmehom. Opazovali so naš polet in sedaj se bodo sami dvignili. Gledam te mladeniče v lepih sportnih uniformah, v kožnatih oblekah in z radijskimi slušalkami na kožnatih pokrivalih. Kaj je to posebno, kar jih loči od drugih mladih ljudi, ki so prav tako odločno, poztvovno in vneto delavniki? Ali je to divja želja, da se dvigajo v brezemni prostor neba, v rano svetlikajočo se zarjo, medtem ko jim hrup motorja neprestano, nestirljivo zvoni v ušesih? Zares, to je strast, ljubezen do stroja-fantoma, do srebrnkastega bučanja elise, ljubezen do trenutka, ko se letalo odloči od zemlje, do trenutka, ko je visoko v ozračju tudi pilot, ko z rjko na krmilu ve, da pričena sedaj nagle zaokrete, s katerimi gospodari edino hladnokrvna volja. Toda ni vse samo v tej strasti, v čvrstosti jekla, v aerodinamičnih potezah konstrukcije, veličastnosti stroja in moči motorja.

Piloti mlade Jugoslovanske armade se vežbajo v dvigvanju v nebo, da bi prišli bližje tej zemlji, ljubljeni zemlji osvobodene domovine in ljudem, s katerimi so eno in isto. Lete za uspeh dela na zemlji, za neovirano delo kolektivov, za uresničenje socializma.

letu, da bi bili zaščitna streha domovine. Ti piloti-lovci so sinovi delavcev in kmetov. Vežbajo lestvico borbe in smrti v imenu dela in življenja. Njihovi očeti, njihovi bratje in delno tudi sami so sodelovali v borbi proti fašističnemu napadalcu. Zele si miru kakor ga tudi vse ljudstvo želi, da bi dokončalo svoje veliko delo. Toda, ako bi se kaka oborožena vojska napotila s sovražnim namenom proti naši zemlji, bodo ti borci v zraku pokazali, kaj so se naučili. Poleg vežbanja za vojno se vzgajajo tudi v vežbanju človečnosti in mira. Da bi znali dobro leteti, morajo obvladati ne samo navigacijska dejanja na nebu, temveč tudi na zemlji. Zakaj, piloti ne letijo oboroženi samo s topovi in strojnicami, temveč tudi s spoznanjem marksizma-leninizma. V tem se razlikujejo od brezidejnih plačancev na pilotskih sedežih, ki letijo v službi kapitalizma. Oni so zavestni letalci in njihov polet služi socialističnim silam sveta. Piloti z Istre so poslali tovarišu Titu darilo, umetno rezbarijo z napisom: »Čuvamo istrsko nebo.« Tito se jim je zahvalil in odgovoril: »Ne samo istrsko, temveč vse jugoslovansko nebo.« Oto Bihalji-Merin (Književne novine)

